

[Axel Dam.]
det offentlige baade for sin egen og for Børnenes Skyld træde til med et offentligt Skolevæsen.

Men en offentlig Skole kan i et Land med anerkendt Religionsfrihed ifølge sin Natur ikke træde i en bestemt Livsanskuelses Tjeneste, altsaa ikke være virkelig opdragende, ja, ikke en Gang i en bestemt pædagogisk Tidsstrømnings Tjeneste, den maa være absolut neutral, det vil sige, den maa ikke blot være konfessionsløs i religiøs Henseende, men den kan ikke en Gang undervise i Historie eller andre Fag, hvorigennem man øver personlig Paavirkning; det offentlige har strengt taget ikke Lov til, Ret til at kræve, at Børnene skal vide noget om Erik Lam og for øvrigt heller ikke noget om Rovdyrenes Tænder, eller hvad det nu er, de lærer i Skolerne.

At Børnene lærer Retskaffenhed, Arbejdsomhed og muligvis visse elementære Færdigheder — Læsning, Skrivning og Regning —, som maatte være nødvendige i vor Tid for at kunne staa paa egne Ben som Samfundsborgere, saaledes at man hverken snyder andre eller i for stor Udstrækning lader sig selv snyde, hvilket jo svækker Retssikkerheden i Landet, er, hvad Staten kan kræve; thi kun det, Staten har Ret til at kræve, at den voksne Borger skal kunne, har den Ret til at kræve, at alle Børn skal lære.

Men Kontrollen med Opfyldelsen af disse Krav nødvendiggør ingenlunde en 7-aarig statskontrolleret Tvangsfodring med Almendannelse.

Overtroen paa den Nytte, Tvangsfodringen med Skolekundskaber kan være til i Tilværelseskampen, er vistnok størst hos Socialdemokratiet. Afdøde Folketingsmand K. M. Klausen, der nærrede en varm Interesse for Ungdomsskolerne og i sin Egenkab af Socialdemokrat var lige saa varmt begejstret for Tvangen, krævede jo Skolepligten udvidet lige til den voksne Alder. Mod Tilhængerne af Frivillighedsprincippet indvendte han, at det eneste Middel til at faa Ungdomsskolerne gjort almindelige var at gøre dem obligatoriske. Dette Argument minder, som en jydsk Overlærer har udtalt, om Argumentet hos en Vaskerkone i Vendsyssel, som sagde, at det eneste Middel mod Rust paa Vasketøj var Kærnemælk, „og det hjælper itt“. Det vilde være en Ulykke for vort Land, om vi fik mere Skoletvang og mere Uniformering, end vi allerede har.

Som Følge af dette Syn paa Forholdet mellem Staten og Børnene, paa Skole-

væsenet som en Kulturfaktor — en Kulturfaktor, der ligesom enhver anden Kulturfaktor kun kan trives i Frihed, d. v. s. hvor det frivillige Initiativ gør sig gældende — maa vi hævde, at Politikerne som saadanne hverken har Forstand paa eller Ret til at virke uniformerende paa en saadan Kulturfaktor. Det er os en Glæde, at den højtærede Skole- og Teaterminister for en anden Kulturfaktors Vedkommende, nemlig det kongelige Teater, har forladt den socialistiske Doktrin og indset, at privat Initiativ og personligt Ansvar . . .

Formanden: Jeg henstiller, at vi lader Spørgsmaalet om det kongelige Teater ligge, til vi kommer til Behandlingen af det paagældende Lovforslag.

Axel Dam: . . . er at foretrække for den altid uøkonomiske og ansvarløse Statsadministration. Princippet maa altsaa være det samme paa de to Omraader. For Læreruddannelsen vilde vi derfor foretrække et Lovforslag, der nedlagde Statsseminarierne, saaledes at det blev overladt til det private Initiativ at finde ud af, hvorledes man bedst kunde bibringe de vordende Lærere den Dygtighed, som maa kræves til Ansættelse i den offentlige Skole, saa længe vi har en saadan.

Skønt Retsforbundet imidlertid foreløbig ingen Udsigt har til at faa Skolevæsenet revet ud af Politikernes Favntag, kan jeg naturligvis godt i min Egenkab af Seminarielærer og mangeaarig Skolemand deltage i en saglig Drøftelse om den bedst mulige Plan for en Læreruddannelse, uanset om Læreruddannelsen sker ved Statens Foranstaltning eller privat.

Jeg maa da sige, at der jo ingen Tvivl er om, at man paa fire Aar kan give en bedre og solidere Uddannelse end paa 3 Aar, vel at mærke, naar den Tid, der lægges til, virkelig bruges til at gøre den egentlige Læreruddannelse solidere og ikke til at forøge Eksamenspensumet med nye Udenomsfag.

Men Kravet om to obligatoriske Fremmedsprog vil jo ganske opløse den Tid, der kan indvindes ved at føje et fjerde Aar til de tre. At det intet har med den egentlige Læreruddannelse at gøre, er givet, da Seminarister ikke skal optræde som Sproglærere, hvad de heller ikke kunde naa at blive dygtiggjort til med de dertil ansatte Timer.

Kravet motiveres da ogsaa gerne dels med Hensynet til Lærernes sociale Anseelse, dels med Hensynet til, at de bør